

**“Qəhrəmanın səyahəti” və narrativ dinamika: monomif mərhələlərinin
Nil Qeymanın “Amerikan tanrıları” romanında təzahürü**

Səkinəxanım Əliyeva

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu, doktorant
E-mail: squrbanlis@mail.ru

Annotasiya. Ən qədim zamanlardan günümüzədək dünyanın müxtəlif ərazilərində yaranmış mifoloji mətnlərdə ortaq ideya və məzmun xüsusiyyətlərinə rast gəlinir. Bu nüansla bağlı ən real nəzəriyyəni Cozef Kempbell irəli sürmüşdür. “Monomif” adlanan bu nəzəriyyə qəhrəmanın sıradan həyatından ayrılaraq böyük macərəyə atıldığı, bu prosesdə əhəmiyyətli dəyişikliklər yaşadığı və sonda yeni müdrikliklə geri qayıtdığı dövrü təhkiyə modelidir. Tədqiqata cəlb etdiyimiz Nil Qeymanın “Amerika Tanrıları” romanının baş qəhrəmanı Şedounun macərası da məhz bu nəzəri quruluşa uyğun gəlir. Məqalədə Şedounun macərəsinin Kempbellin nəzəriyyəsinə hansı məqamlarda tam uyğun gəldiyi, hansı məqamlarda fərq göstərdiyi araşdırılmışdır.
Açar sözlər: monomif, Cozef Kempbell, arxetip, Nil Qeyman, Amerika tanrıları, qəhrəmanın səyahəti

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 07.04.2026; qəbul edilib – 23.04.2026

**“Hero’s journey” and narrative dynamics: The manifestation
of monomyth stages in Neil Gaiman’s “American Gods”**

Sakinakhanym Aliyeva

Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS, Doctoral student
E-mail: squrbanlis@mail.ru

Abstract. From the most ancient times to the present day, mythological texts from different parts of the world have shared common ideas and content. The most realistic theory regarding this nuance was put forward by Joseph Campbell. This theory, called the “Monomyth”, is a cyclical narrative model in which the hero leaves his ordinary life and embarks on a great adventure, undergoes significant changes in the process, and finally returns with new wisdom. The adventure of Shadow, the protagonist of Neil Gaiman’s novel “American Gods”, which we have included in our study, also fits into this theoretical structure. The article examines the points at which Shadow’s adventure is consistent with Campbell’s theory and the points at which it differs.
Keywords: monomyth, Joseph Campbell, archetype, Neil Gaiman, “American Gods”, hero's journey

Article history: received – 07.04.2026; accepted – 23.04.2026

Giriş / Introduction

Amerikalı mifoloq, komparativist ədəbiyyatçı və yazıçı Cozef Kempbellin əsasını qoyduğu “Qəhrəmanın səyahəti” nəzəriyyəsi monomif nəzəriyyəsinin əsas sütunlarından birini təşkil edir. Əksər qəhrəmanların keçdiyi, təkrarlanan mərhələlər modeli olan “Qəhrəmanın səyahəti” Kempbellin dünyanın müxtəlif bölgələrindən və müxtəlif zaman dilimlərindən saysız əfsanə və hekayəni araşdırıb

analiz etdikdən sonra aşkar etdiyi nəzəriyyədir. Kempbell iddia edir ki, əsərin baş qəhrəmanı artıq oxucuya öncədən məlum olan mərhələlərdən ibarət süjet xəttindən keçir. Bu hermenevtik dairə “Qəhrəmanın səyahəti”, “Monomif”, yaxud “Arxetip” olaraq adlandırılır və aşağıdakı kimidir:

1. Yola düşmə (Macərəyə çağırış, Çağırışdan imtina, Fövqəltəbii yardım, İlk astanadan keçid, Kitin qarnı)

2. İnisiyasiya (Sınaq yolu, Tanrıça ilə qarşılaşma, Qadın bir yoldan çıxarıcı kimi, Ata ilə barışma, Apofeo, Ən böyük nemət)

3. Qayıdış (Qayıdışdan imtina, Sehrli qaçış, Qaibdən gələn xilas, Qayıdış astanasından keçid, İki dünyanın sahibi, Yaşamaq azadlığı).

Cozef Kempbell 1949-cu ildə nəşr etdirdiyi “Min sifətli qəhrəman” əsərində sadalanan bölgünün müxtəlif xalqların folklor nümunələrində necə təzahür olunduğunu oxucuya təqdim edir. Bu nəzəriyyəni ümumi şəkildə belə şərh etmək olar: qəhrəman adı dünyadan fövqəltəbii möcüzələr diyarına doğru irəliləyir, orada inanılmaz qüvvələrlə qarşılaşaraq qəti qələbə qazanır və bu sirli macəradan həmkarlarına böyük nemətlər bəxş edə biləcəyi güc ilə qayıdır.

Çağdaş ingilis yazıçısı Nil Qeymanın ona dünya şöhrəti gətirən “Amerika tanrıları” romanında Kempbellin nəzəriyyəsinin 17 bölməsinin izlərini görmək mümkündür. Qədim tanrılarla müasir tanrıların mübarizəsindən bəhs edən bu roman protaqonistin keçdiyi çoxsaylı qəhrəmanlıq yolundan bəhs edir. Əsər baş qəhrəman Şedou Muunun həbsxanadakı monoton və sıradan həyatının təsviri ilə başlayır. Həbsdən çıxmağına sayılı günlər qalmış Şedounun bu adı yaşamı həyat yoldaşı Lora Muunun ölüm xəbərini alması ilə tamamilə dəyişir. Həbsxana rəhbərliyi yoldaşının ölümü səbəbindən Şedounun vaxtından tez həbsdən azad olmasına qərar verir. Beləcə, qəhrəmanın macərası başlayır.

Əsas hissə / Main part

Yola düşmə adlanan ilk hissədə adı, sıradan bir dünyada normal şəraitdə günləri keçən qəhrəmanın həyatında bir hadisə baş verir və o, gündəlik həyatından qoparaq macərəyə atılmalı olur. İlk başda qəhrəman bu çağırışı rədd etsə də, sonrasındakı rəddetmənin bir seçim olmadığını dərk edərək macərəyə çağırışı qəbul edir. Həbsxanadan yeni çıxmış Şedounun həyat yoldaşının dəfn mərasiminə çatmaq üçün təyyarə ilə səfərə çıxması “Yola düşmə” hissəsinə uyğun gəlir.

Macərəyə çağırış. Bu mərhələ qəhrəmanın həyatının bir mərhələdən digərinə keçidini təcəssüm etdirən transformasiyanın simvolikasıdır. Kempbellin öz dili ilə desək, “Mifoloji səyahətin ilk mərhələsi – biz bunu “macərəyə çağırış” adlandırmışıq – taleyin qəhrəmanı çağırıldığını bildirir və onun mənəvi cazibə mərkəzinə yaşadığı cəmiyyətdən naməlum zonaya köçürür” (*This first stage of the mythological journey—which we have designated the “call to adventure”—signifies that destiny has summoned the hero and transferred his spiritual center of gravity from within the pale of his society to a zone unknown.*) (Campbell, 2004). Kempbell qeyd edir ki, ilk olaraq qəhrəman simvolik olaraq bir carçı ilə rastlaşır. Bu carçı onu macərəyə cəlb edəcək və mövcud dünyasının rahatlığını pozacaq. Amerikanın müxtəlif ştatlarındakı tanışlarını ziyarəti zamanı ona cəngüdənlilik etməyi təklif edən Uensdey ilə tanışlığı olmasında bu mərhələ aydın görünür. Bu çağırış Şedounun öz seçimi deyildi, çünki Odin və Loki Şedounun arvadını və onunla birlikdə işləməyi təklif edən ən yaxşı dostunu məqsədli şəkildə öldürmüşdülər. Onlar bunu etməli idilər, əks halda Şedounun mövcud həyatını atıb onların planlarını həyata keçirməyəcəyini bildirdilər. “Tanış həyat üfqü aşılıb; köhnə anlayışlar, ideallar və emosional nümunələr artıq uyğun gəlmir; həddi keçmək vaxtı yaxınlaşır” (*The familiar life horizon has been outgrown; the old concepts, ideals, and emotional patterns no longer fit; the time for the passing of a threshold is at hand*) (Campbell, 2004).

Çağırışdan imtina. Qəhrəman ona edilən çağırışdan narazıdır və onu tamamilə rədd etmək istəyir. Adətən bu çağırış zamanı başına gələcəklərlə qarşılaşmağa hazır hiss etməyən qəhrəman rahatlıq zonasını tərk etmək istəmir. Şedou da cənab Uensdeyin təklifindən çəkinir və yeni tanış

olduğu bu müəmmalı və qəribə adama etibar etmir. Çünki o, bütün həyatı boyu sadə həyat sürmək istəyirdi və macərə dalınca düşmək istəmirdi. Buna görə də dostunun idman zalında bir işi olduğunu deyərək Uensdeyin cangüdəni olmaq təklifini rədd edir.

Fövqəltəbii yardım. Qəhrəman bu mərhələdə bir mentor yaxud görkəmli şəxsiyyət fiquru ilə qarşılaşır. Bu şəxs qəhrəmana öz müdrikliyi, fəvqəltəbii gücləri və malik olduğu xüsusi məlumatlar vasitəsilə yol göstərir. Mentor qəhrəmanın müvəffəqiyyət qazanması üçün lazım olan bilikləri, vasitələri, məlumatları, və tövsiyələri ona təqdim edir. Bu obraz qəhrəmanın naməlum dünyada qarşılaşacağı təhlükələr qarşısında hazırlıqlı olmasını təmin edəcək şəxsdir. Əsərdə cənab Uensdey Şedouya rəhbərlik edən fəvqəltəbii yardımçı kimi qarşımıza çıxır. Belə ki, cənab Uensdey Şedou bilmədiyi bir dünyaya aparır və ona həmin dünyada necə sağ qalması öyrədir. Eləcə də Şedouya yuxularında gördüyü fəvqəltəbii obrazlar da kömək edir. Cənab Uensdeyin təklifini qəbul etməsinə də məhz yuxuda ona “inan” deyən buffalo səbəb olur. Oryol-reşka oyununu zamanı Şedou heç vaxt yanıltmayan qəpiyində Uensdeyin təxmin etdiyi üzün çıxması da qərarının dəyişməyində böyük rol oynayır.

İlk astanadan keçid. Bu mərhələdə qəhrəman sıradan dünyasını geridə qoyub naməlum, təhlükəli, sehirli bir dünyaya addım atır və artıq bu yolun geri dönüşü yoxdur. Qəhrəman alışdığı dünyadan macərə dünyasına keçir. Bu keçid fiziki bir keçid yaxud metaforik bir dəyişim kimi özünü göstərə bilər. Şedou cənab Uensdeylə çıxdığı səyahəti ilə yeni dünyaya addımlayır. Köhnə Tanrılar və Yeni Tanrılar arasındakı müharibədə Şedou özünü naməlum bir reallığın ortasında tapır və onların sirli dünyasına daxil olur. Bundan başqa, Şedou 3 rumka likör içməsi və dəli Suini ilə döyüşməsi səbəbindən artıq bu yoldan geri dönüşü olmur.

Kitin qarnı. Qəhrəman bu mərhələdə metaforik ölümə yaxud böyük bir bilinməzliklə qarşı-qarşıya gəlir. Bu mərhələ qəhrəmanın əvvəlki mənzilini geridə qoyub özünü bu yeni dünyaya adaptasiya etməyə məcbur olduğu prosesdir. Kitin qarnı da məhz qəhrəmanın bu böyük transformasiyanı keçirdiyi yerdir. Texnik oğlanın sifətsiz adamları vasitəsilə Şedou döydürməsi və ölümə tərk etməsi onun Kitin qarnındakı anına uyğun gəlir. Çünki Şedou həmin an özünü təcrid olunmuş halda naməlumların əhatəsində tapır və bundan sonra kim olduğu, hara aid olduğu, başına gələnlərin səbəbi kimi məsələləri soruşmağa başlayır.

İnisiyasiya adlanan ikinci hissədə qəhrəman artıq macərəyə başlayır. Dostlarla və düşmənlərlə tanış olub, öz gücünü kəşf edir. Artıq Uensdey ilə yola çıxan Şedou şərikli işlər görərək başlanğıc addımlarını atır. İlk olaraq, nağd pula ehtiyacları olduğundan ikili bank soyğunu edir.

Sınaq yolu. Bu mərhələdə qəhrəman yeni dünyada bir çox sınaq və imtahan ilə qarşılaşır. Bu sınaqlar qəhrəmanın fiziki və zehni gücünü sınamaq üçündür. Bu müddətdə qəhrəman özünə müttəfiqlər tapır və düşmənlərlə qarşılaşır. Eyni zamanda bacarıq və qabiliyyətlərini inkişaf etdirir, zəif yönələri ilə üzləşir və xarakterini gücləndirir. Bu sınaqlar qəhrəmanı daha böyük çətinliklərə hazırlayır. Uensdey ilə birlikdə onun köhnə dostları olan: Çernoboq, cənab Nensi, Viski Cek, Ostara və Con Çapman kimi bir çox müttəfiqləri ilə görüşür. Bu görüşlər zamanı Şedou bir çox macərələrlə rastlaşır və sınaqlardan keçir. Hətta, Çernoboqu ziyarətləri zamanı dama oyununda məğlub olduğu üçün canını belə ortaya qoymalı olur.

Tanrıça ilə qarşılaşma. Bu mərhələdə qəhrəman güclü bir qadın fiquru ilə qarşılaşır. Qəhrəmanın sevgi ilə qarşılaşma anını əks etdirən bu mərhələ onun istər həyat, istərsə də ölümə əlaqədar saf bağlarını ehtiva edir. Bu tanrıça qəhrəmanın emosional və mənəvi olaraq tamamlanmasını təmin edən bir fiquru ola bilər. Bu obraz qəhrəmanın daxili dünyasında tarazlıq, sevgi və müdriklik tapmağına kömək edir. Bu mərhələ qəhrəmanın bir növ psixoloji və mənəvi böyüməsi ilə bağlıdır. Çernoboqu ziyarətləri zamanı Şedou Zorya bacılarının ən balacası olan Polunoçnaya ilə qarşılaşır. Slavyan mifologiyasında gecəni idarə edən ilahə kimi tanınan Polunoçnaya Şedouya onu Yeni Tanrılardan qoruyacaq və Yeraltı Dünyada yolunu işıqlandıracaq gümüş bir Azadlıq sikkəsi verməklə himayədar qoruyucu rolunda qarşımıza çıxır. Polunoçnaya

Şedouya qarşı sevgi hissi keçirir və bir növ, saf və qarşılıqsız ilahi məhəbbəti təcəssüm etdirir. Eləcə də, Misir mifologiyasındakı ilahə Bast da Şedounun əsas qoruyucularından birinə çevrilir. Belə ki, Şedounun Bast ilə ilk qarşılaşması onların birlikdə olduğu yuxu və reallığın qarışığında baş verir. Lakin bu birlikdəlik Şedou üçün bir növ, cismani yaralarını sağaldan dərin, mənəvi və təmizləyici bir görüş olur. Eləcə də, Bast ona mənəvi şəfa verir: “... O, nəfəs aldı, ciyərlərinin dərinliyinə qədər aydın bir hava hiss etdi və bilirdi ki, artıq uzun müddətdir, nəfəsini tuturdu. Ən azı üç il. Ola bilsin ki, daha da uzun olsun” (... he took a breath, a clear draught of air he felt all the way down to the depths of his lungs, and he knew that he had been holding his breath for a long time now. Three years, at least. Perhaps even longer) (Gaiman, 2001). Bundan başqa, Şedou hamam güzgüsündə tərəş olunarkən pişik şəkildə gözüne görünərək onu intihar niyyətindən yayındıraraq xilas edir. Kempbellə görə, Bast qoruyucu və şəfqətli bir ana fiquru kimi Şedouya sonsuz məhəbbəti təmsil edir.

Qadın bir yoldan çıxarıcı kimi: “Edipin kraliçaya sahib olarkən hiss etdiyi məsum zövq qadının kim olduğunu öyrəndiyi anda mənəvi əzaba çevrilir. Edip-Hamletin sarsıntısının ruha hakim kəsildiyi hər yerdə dünya, bədən və hər şeydən əvvəl qadın artıq qələbənin yox, məğlubiyyətin simvoluna çevrilir. Artıq qəhrəman bədəninin tanrıçası ilə günahsız qala bilməz, çünki o, günahın kraliçasına çevrilib” (*The innocent delight of Oedipus in his first possession of the queen turns to an agony of spirit when he learns who the woman is. Where this Oedipus-Hamlet revulsion remains to beset the soul, there the world, the body, and woman above all, become the symbols no longer of victory but of defeat. No longer can the hero rest in innocence with the goddess of the flesh; for she is become the queen of sin*) (Campbell, 2004). Kempbell bu cazibədar qadın personajın qəhrəmanın yüksəlməsinə səbəb ola biləcək bir obraz olduğunu bildirir. Bu mərhələdə qəhrəman həyatını çətinləşdirən vəsvəşlərlə qarşılaşır. Şedounun Lora ilə münasibəti bu mərhələyə uyğun gəlir, çünki onların münasibəti qəhrəmanın daxili tarazlığını və səyahətindəki qətiyyətini sındırır. Belə ki, Lora ilə tanışlığının ilk anından etibarən Şedounun başı bəlalardan açılmaz. Hətta həbsə girməsinə səbəb də məhz Lora olur. Belə ki, Loranın təkidi ilə Şedou oğurluq etmiş və üç il həbs olunmuşdu. Eləcə də, Uensdeyin iş təklifini qəbul etmək istəməyən Şedou məhz, Lora ilə ən yaxın dostu Robbinin münasibətini öyrəndikdən sonra qərarını dəyişir. Bundan başqa, Uensdey və Lokinin planlı şəkildə Loranı öldürdüklerini öyrənməsi Şedounu yoldan çıxaran digər bir hadisə olur. Çünki Şedounun arvadı Loranı heç vaxt atmayacağını və onların böyük planlarına qoşulmayacağını bildirdilər. Həmçinin Lora Lokini öldürən zaman özünün də ölməsi Şedounu yoldan çıxaran digər hadisə olur. Bununla belə, bütün əsər boyu onu yoldan çıxarmağı bacarsa da, sonda Şedou ona qarşı etdiyi xəyanətdən sonra barışmaq üçün hər şeyi edən Lora ilə bir araya gəlmir və ona uymur.

Ata ilə barışma. “Atanın oqr tərəfi qurbanın əvvəlcədən əks olunmuş, lakin arxada qalmış sensasional körpəlik səhnəsindən doğulan eqosunun əksidir və pedaqoji cəhətdən “olmayan şeyə” pərəstiş özlüyündə böyük ruhun ataya və beləliklə, dünyaya daha tarazlaşdırılmış və daha gerçək şəkildə baxmağa mane olmaqla insanı günah duyğusuna batmış şəkildə saxlayan çatışmazlıqdır” (*For the ogre aspect of the father is a reflex of the victim's own ego — derived from the sensational nursery scene that has been left behind, but projected before; and the fixating idolatry of that pedagogical nonthing is itself the fault that keeps one steeped in a sense of sin, sealing the potentially adult spirit from a better balanced, more realistic view of the father, and therewith of the world*) (Campbell, 2004). Kempbell ata ilə olan münasibəti oğulun özünü sübut etməli olduğu bir yarış kimi təqdim etmişdir. Ata qəhrəmanın ilk ən böyük mələyi, daxili mənliyi, gücüdür. Bu mərhələdə qəhrəman qorxuları ilə üzləşir və öz gücünə bələd olur. Şedou da əsərin sonuna doğru əsl kimliyini və cənab Uensdeyin oğlu olduğunu öyrənir. Uensdey ilə üzləşən Şedounun öz taleyini qəbul edərək atası ilə barışması bu mərhələyə uyğun gəlir.

Apofeo. “Şüurun örtüyü yox olduqda o bütün qorxulardan azad olur, dəyişikliklərdən uzaqda olur. Bu hər birimizin içində olan, qəhrəmanlıq vasitəsilə nail ola biləcəyimiz azadolma potensialıdır” (*When the envelopment of consciousness has been annihilated, then he becomes free of all fear,*

beyond the reach of change. This is the release potential within us all) (Campbell, 2004). Kembell bu mərhələnin qəhrəmanın bir növ mənəvi və zehni maariflənmə yaşadığı məqam olduğunu vurğulayır. Qəhrəman burada köhnə mənliyindən qoparaq yeni şüur səviyyəsinə ucalır və müdriklik səviyyəsinə çatır. Bundan sonra qəhrəman daha güclü, daha müdrik və daha şüurlu olur. Eynilə, Şedou da İqqdrasil ağacında asıldığı müddətdə canını qurban verərək özü və Tanrılarla bağlı reallığı öyrənir. Ağacdən asılma prosesi Şedounun ölümə yaxınlaşdığı və maarifləndiyi an idi və bu prosesin nəticəsində o, mənəvi yüksəliş yaşadı və baş verən hər şeyi anlamağa başladı.

Ən böyük nemət. Kempbell qeyd edir ki, bu mərhələdə qəhrəman səyahətinin məqsədinə nəhayət ki, çatır və axtardığı mükafatı tapır. Buradakı mükafat fiziki bir obyekt, mənən maariflənmə, yaxud daxili qazanc ola bilər. Əsas məsələ budur ki, qəhrəman bütün səylərinin və səyahətinin nəticəsi olan bu mükafatla özü və ətrafını dəyişdirmək gücünə malik olur. Şedou məhz İqqdrasildəki təcrübəsindən sonra özünü və dünyanı daha dərinləndirən dərk edir. Onun əldə etdiyi ən böyük mükafat o idi ki, arzusunda olduğu daxili rahatlığı tapır və ən əsası, cənab Uensdeyin tanrılar və insanlar barəsindəki planını ifşa edir.

Qayıdış adlanan sonuncu mərhələ qəhrəmanın evə qayıdış yolunu və bu yolda rastlaşdığı macəraları əks etdirir. Əldə etdiyi mükafatı ilə əvvəlki həyatına qayıdan qəhrəman artıq iki dünyanın hakimidir. Bütün çətinlikləri arxada qoyan qəhrəman artıq rahat bir yaşam sürə bilər.

Qayıdışdan imtina. Qəhrəman mükafatını aldıqdan sonra artıq sıradan həyatına, adi dünyaya qayıtmaq istəməyə bilər. O, əldə etdiyi yeni güc, bilik və maariflənməsi ilə təzə dünyada qalmaq istəyə bilər. Çünki qəhrəman geri qayıtmağın çətinliklərini və adi dünyaya adaptasiya olmağın mənasızlığını duyur. Şedou da bu mərhələdə dünyadan tamamilə qopmağı və ölümlər diyarında qalmağı diləyir. Lakin Loranın köməyi və qazandığı daxili müdriklik sayəsində geri qayıtmalı olur.

Sehrli qaçış. Bu mərhələ qəhrəmanın evə qayıdış yolundakı çətinliklərini əks etdirir. Bu çətinliklər yalnız fiziki yox, həm də qəhrəmanın daxili aləmindəki münaqişələr şəklində ola bilər. Qəhrəman qazandığı mükafatla evə qayıtmağa çalışarkən, düşmənlər və təhlükələr onu hələ də təqib edə bilər. O, yenidən mükafatı gətirmək üçün qaçmalı, yaxud döyüşməli ola bilər. Şedounun macərəsində bu mərhələ onun müharibənin əsl mahiyyətini öyrənib bu biliklə adi dünyaya qayıtmaq ehtiyacında özünü göstərir. O, əldə etdiyi biliyi tanrılar arasındakı böyük müharibəni dayandırmaq üçün istifadə etməyə çalışır. Onun bu dönüş səfəri zamanı qarşılaşdığı çətinliklər isə bu mərhələyə uyğun gəlir.

Qaibdən gələn xilas. Bu mərhələ qəhrəmanın təkbəşinə hər çətinliyin öhdəsindən gələ bilmədiyi və bəzən köməyə ehtiyacı duyduğu andır. Bu zaman qəhrəman xarici qüvvələr tərəfindən xilas edilir və ya geri qaytarılır. Qəhrəmanın təkbəşinə evə qayıda bilməməsi onun bir dostu, müttəfiqi, yaxud fəvqəltəbii varlığın kənardan yardımını sayəsində təmin olunur. Şedouya qayıtmaqda və cənab Uensdeyin planlarını pozmaqda məhz Lora kömək edir.

Qayıdış astanasından keçid. Bu mərhələ köhnə mənliyindən əlamət qalmamış qəhrəmanın evə qayıtmasını əks etdirir. Belə ki, kənar dəstəklər nəticəsində qəhrəman, nəhayət, adi dünyaya qayıtmağı bacarır. Lakin o, yeni qazandığı bilik və təcrübələrini adi dünyaya daşmalıdır. Bu mərhələ qəhrəmandan iki dünya arasında körpü qurmağı tələb edir. Çünki o, köhnə dünya ilə yeni qazandığı müdrikliyi necə tarazlamağı öyrənməlidir. Leyksaydı tərk edən Şedou da adi dünyaya qayıdır. Lakin artıq nə o köhnə Şedoudur, nə də qayıtdığı dünya əvvəlki kimi deyil. Şedou indi Tanrıların dünyasını bilən biri kimi köhnə həyatına çətinliklə uyğunlaşmalıdır.

İki dünyanın sahibi. Bu, qəhrəmanın həm adi dünya, həm də macəra dünyasına hakim olaraq tam inteqrasiyasını və təkamülünü tamamladığı mərhələdir. Artıq qəhrəman bu iki dünyanın tarazlığını saxlaya bilər və ehtiyaclarını anlayır. İndi o, hər iki dünyanın qaydalarını mənimsədiyindən inamla hərəkət edə bilər. Şedou da həm adi dünya, həm də Tanrılar dünyası arasında körpü qurur. O, indi Tanrıların əsl mahiyyətlərini və qüvvələr balansının necə qorunduğu biliyinə, eləcə də, adi dünyada öz həyatına qayıtmaq qabiliyyətinə malikdir.

Yaşamaq azadlığı. Bu mərhələ qəhrəmanın səyahətinin sonudur. İndi o, keçmiş qorxu və narahatlıqlarından azad formada sərbəst yaşamaq iqtidarındadır. Ölüm qorxusu, hansısa itki narahatlığı olmadan qəhrəman özü və ətrafı ilə barışaraq həyatını davam etdirir. Bu məqamda o, keçmiş təcrübələrindən dərs almış formada gələcəkdə dinc yaşaya biləcək. Əsərin sonunda Şedou da həm daxili, həm də zəhəri rahatlıq tapır. Müharibənin bitməsi və cənab Uensdeyin planlarının iflası uğraması ilə o, öz yolunu tutmağa başlayır. Sonda o, elə bir məqama çatır ki, keçmişindən və gələcəyindən qorxmadan həyatını azad yaşaya bilsin.

Nəticə / Conclusion

Bütün miflərin dərin təhlil zamanı, əslində, yeganə bir mifin parçalanması, şəkil dəyişməsi nəticəsində meydana gəlməsi kimi böyük bir iddia, tezliklə, özünə çoxsaylı tərəfdaşlar tapdı və tədqiqatların əsas obyektinə çevrildi. Tədqiqatımız nəticəsində, Nil Qeymanın mifologiyanın müasir interpretasiyası əsasında qələmə aldığı “Amerika Tanrıları” romanının da C.Kempbellin monomif nəzəriyyəsinə uyğun inkişaf etdiyi qənaətinə gəldik. Nəticə olaraq, süjet xəttindəki uyğun irəliləyiş bəzi məqamlarda tam yerinə oturmasa da, bütünlükdə, bu əsərdə qəhrəmanın səyahətinin hermenevtik dairəsini izləmək mümkündür.

Ədəbiyyat / References

- Campbell J. (2004). The Hero with a Thousand Faces. USA: Princeton University Press
Campbell J. (1991). The Power of Myth. USA: Vintage
Gaiman N. (2001). American Gods. USA: William Morrow; First Edition
Jung C. (1981). The Archetypes and The Collective Unconscious. USA: Princeton University Press
Keally M. (2011). The superman's ancestors – Beowulf, Odysseus and Roy Hobbs: Application and analysis of Joseph Campbell's monomyth theory. USA: University Park, Illinois: Governors State University
Quliyev Q. (2011). XX əsr Amerikan ədəbiyyatşünaslığında aparıcı cərəyanlar. Bakı: Çarşıoğlu